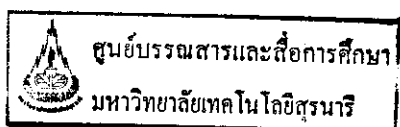

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต หมู่ 11 ตำบลหัวทะเล
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวรัตน์ชนก รังสีปัญญา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

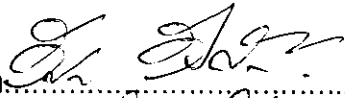
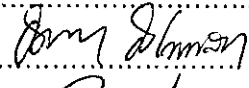
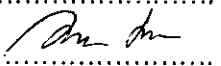
รัตนชนก รังสีปัญญา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต หมู่ 11 ตำบลหัวทะเล
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ยอติชาติ วงศ์กอบลาภ , 95 หน้า

งานวิจัยโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานกองทุน เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด โดยการเก็บข้อมูลจากประชาชนในหมู่บ้านด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต การทำประชาคมและใช้แบบ บร.1-12 เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการประเมิน โดยใช้ "CIPP Model" ของสตีฟเฟิลบิม

ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิตไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อและตัวชี้วัดทางด้านบวกที่ได้ คือ การเกิดกองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกภายในหมู่บ้านมีเงินทุนในการประกอบอาชีพและลดปัญหาการกู้ยืมเงินนอกระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง ส่วนปัจจัยด้านลบคือ การใช้เงินกู้ที่ผิดวัตถุประสงค์ การจัดทำบัญชีที่ไม่เป็นระบบ การขาดระบบการบริหารงานกองทุนที่ดี ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกองทุนหมู่บ้านอย่างทั่วถึง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา:
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา:
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา:

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของ
สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ อติชาติ วงศ์กอบลาภ)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. ชีรสุด สุขกำเนิด)

(อาจารย์ แสงดาว เลียบกระโทก)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ 7 เดือน 7 พ.ศ. 2562

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ

- อาจารย์อติชาติ วงศ์กอบลาภ, อาจารย์แสงดาว เลียบกระโทก อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาและพี่ชาย ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์การประเมิน โครงการ	1
3. กรอบแนวคิดและทฤษฎี	2
4. วิธีการดำเนินการ	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนแห่งชาติและชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	5
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	6
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์ โมเดล	9
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	13
1. วิธีการประเมิน โครงการ	13
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	13
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	14
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	18
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	18
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	19

	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	20
1.ผลการประเมินบริบทชุมชน	20
2.ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	26
3.สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	32
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	36
1.วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	36
2.วิธีดำเนินการ	36
3.ผลการดำเนินการ	37
4.อภิปรายผล	37
5.ข้อเสนอแนะ	38
บรรณานุกรม	40
ภาคผนวก ก	41
ภาคผนวก ข	53

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1.แผนภูมิความคิดพื้นการประเมินของสตัฟเฟิลปีม	10
2.แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลปีม	11
3.แผนภูมิระบบการทำงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	15

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และเพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้านสามารถดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ จึงได้มีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่ได้เข้าไปทำงานอยู่ในหมู่บ้าน และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อประเมินกองทุนหมู่บ้านและจะได้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพมากน้อยเพียงใด และนำไปปัญหาที่ได้มาหาทางปรับปรุงแก้ไข และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาถึงระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่
2. เพื่อให้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองหรือไม่
3. เพื่อให้ทราบถึงตัวชี้วัดทั้งด้านบวกและด้านลบที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3.กรอบแนวคิดและทฤษฎี

ในการศึกษาเรื่องของกองทุนหมู่บ้าน ก็มีหลากหลายแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้ทำการวิจัยจะสามารถเลือกใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น

แนวคิดการประเมินของโพรวัส(Provus's Discrepancy Evaluation)ที่กล่าวว่าการประเมินเป็นการกำหนดคุณเกณฑ์ มาตรฐาน และการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้องที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอน และจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินอัลคิน(Aikin's Concept of Evaluation) “การประเมิน”ตามความหมายของอัลคิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ หรือใช้ข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการ โครงการ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริเวน(Scriven's Evaluation Ideologies and Model) ที่ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน” จะเห็นได้ว่ามีแนวคิดและทฤษฎีให้เลือกใช้้อย่างมากมายแต่กรอบความคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้ทำการวิจัยใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล”(CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ เช่น เงินกองทุน 1 ล้านบาท

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ เช่น การจัดทำระเบียบกองทุน

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ เช่น จำนวนสมาชิกกองทุน

4.วิธีการดำเนินการ

ผู้ทำการวิจัยได้รับมอบหมายให้ได้ไปประจำอยู่ที่กองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา โดยวิธีการดำเนินการทำงานมีดังนี้

1.ศึกษาและทำความเข้าใจในเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อที่จะได้ทราบแนวทางในการปฏิบัติงาน

2.รายงานตัวกับคนในหมู่บ้าน โดยเริ่มที่คนที่มีความสำคัญภายในหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกอบต.(สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล) อสม.(อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

3.ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบบร.1-12 เป็นตัวแบบในการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ก็ยังมี การสังเกตจากการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมกองทุนหมู่บ้าน และการประชุมหมู่บ้าน และการศึกษาหาข้อมูลจากข้อมูลมือสอง เช่นระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เป็นต้น

4.นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมหมู่บ้าน และจากการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลมือสองมารวบรวมและวิเคราะห์เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้ออกมา เพื่อการจัดทำสารนิพนธ์ต่อไป

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.เพื่อเป็นแนวทางให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นำไปใช้ในการบริหารจัดการจัดการที่มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2.ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและถูกต้อง เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3.ได้ดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามนโยบายที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติกำหนด

4.ทำให้ได้รับความรู้และขั้นตอนในการทำการวิจัยอย่างเป็นระบบ และรู้วิธีการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ชุมชน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

รัฐบาลยุคปัจจุบัน โดยการนำของ ฯพณฯ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้เห็นความจำเป็นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของชุมชนหมู่บ้านจนเกิดความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน จึงมีนโยบายเร่งด่วนและได้แถลงต่อรัฐสภาถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละหนึ่งล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

นโยบาย

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริม และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชนและกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกัน
3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและด้านการจัดการกองทุน
4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2.ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - 2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยจะกล่าวถึงการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุมคณะกรรมการ การปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

หมวดที่ 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านว่ามีหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างไร

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้าน แบ่งออกเป็นหมวดต่างๆดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวดที่ 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

หมวดที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

หมวดที่ 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

3.แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ที่กล่าวว่า

ข้อ 41 ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนจากผู้ที่มีความสมบัติตามข้อ 17 โดยมีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม

4.แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) จำนวนประชากรในหมู่บ้าน
- (2) จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
- (3) รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน
- (4) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- (5) ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน

- (6) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน
- (7) การมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- (8) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับกองทุน

5.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง “บ้านบุญนิมิต” หมู่ที่ 11 ต.ห้วยทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป กล่าวถึงการให้คำนิยามของคำต่างๆที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เช่น “กองทุนหมู่บ้าน” หมายถึง กองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต หมู่ที่ 11 ตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

“หมู่บ้าน” หมายถึง หมู่บ้านบุญนิมิต หมู่ 11 ตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

“คณะกรรมการกองทุน” หมายถึง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต

หมวดที่ 2 ว่าด้วยคุณสมบัติของสมาชิก กล่าวถึงคุณสมบัติต่างๆของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต

หมวดที่ 3 ว่าด้วยการถือหุ้น/การฝากสัจจะ/การรับฝาก

หมวดที่ 4 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต

หมวดที่ 5 ว่าด้วยการพ้นจาก การดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต

หมวดที่ 6 ว่าด้วยการประชุมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต และการประชุมสมาชิกฯ

หมวดที่ 7 ว่าด้วยการกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต

หมวดที่ 8 ว่าด้วยการจัดทำบัญชี และตรวจสอบทะเบียนบัญชี

6.การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ที่คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้
ข้อ 30 สมาชิกตามข้อ 18 (3) ที่ประสงค์จะขอเงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

ข้อ 32 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบการขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แก่ให้ผู้กู้และธนาคารทราบ โดยเร็ว

ข้อ 33 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 34 ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ทำผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาขอกู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

ข้อ 37 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ส่วนระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง “บ้านบุญนิมิต” มีเกณฑ์สำหรับพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

หมวดที่ 7 ว่าด้วยการกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน “บ้านบุญนิมิต” มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

ข้อ 28 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านฯ ต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ พิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านฯ กำหนด

ข้อ 29 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ มีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้ไม่เกิน 20,000 บาท/ราย

ข้อ 30 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ มีมติอนุมัติเงินกู้ตามคำขอหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียด

ในการอนุมัติกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบโดยเร็ว

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต อาจเรียกหลักประกันเงินกู้จากผู้กู้ ไม่ว่าจะเป็บุคคล หรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

ข้อ 32 ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละ 6/ปี และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราร้อยละ 2/ปี

ข้อ 33 การกำหนดระยะเวลาที่ชำระเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต พิจารณาตามความเหมาะสม โดยให้คำนึงถึงสภาพความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์ในการขอกู้ของผู้กู้เป็นหลัก และการชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

ข้อ 34 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต ดำเนินการตรวจสอบสาเหตุที่แท้จริง หากพบว่าเกิดจากเหตุอันสุดวิสัยของผู้กู้ ให้คณะกรรมการดำเนินการผ่อนผันตามที่เห็นสมควร แต่หากพบว่าเกิดจากการจงใจของผู้กู้ ให้คณะกรรมการ ดำเนินคดีกับผู้กู้ทันที

ข้อ 35 ในกรณีที่ผู้กู้ได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือเมื่อมีหลักฐานอันควรที่เชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้ในอวกวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันควร ให้คณะกรรมการ มีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกเงินกู้คืนพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

7.หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพิโมเดล

แนวความคิดรูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam's CIPP Model) ในหนังสือ ชูติวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา,2545:89-91 มีดังนี้

สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

แผนภูมิที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตีฟเฟิลบีม

สตีฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ

และสตีฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซีพี (CIPP Model) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนิน โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2.การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพร้อมของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

3.การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4.การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

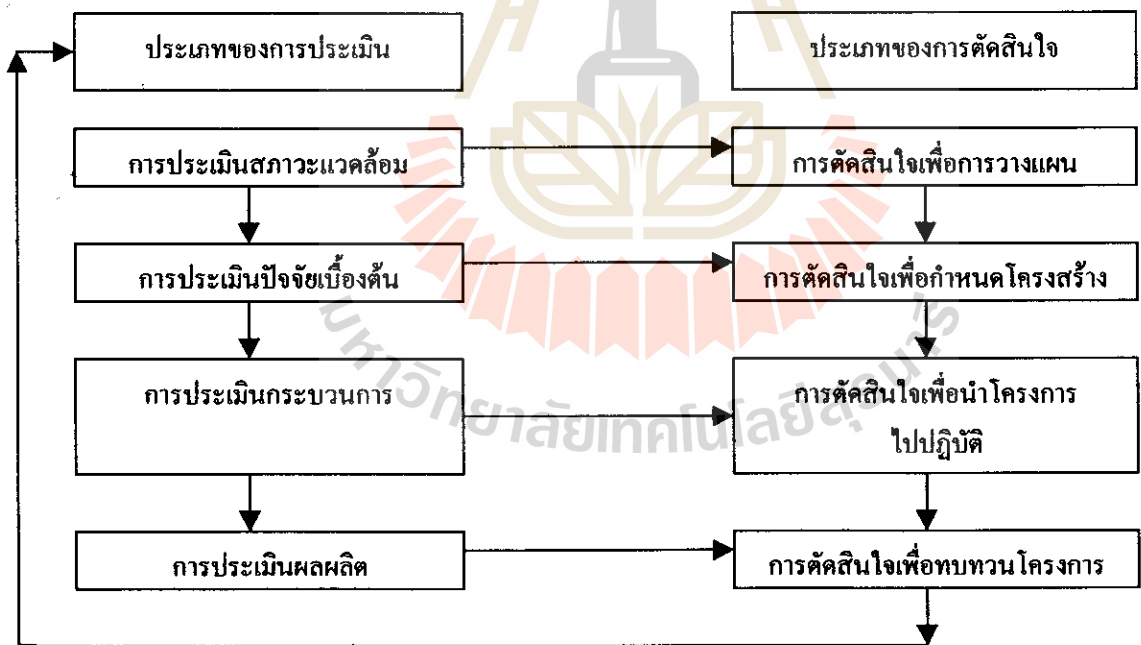
1.การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2.การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3.การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4.การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตีฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการศึกษาจะเป็นการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง มุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและประเมินผลโครงการ รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ การศึกษาวิเคราะห์ชุมชนและการให้การศึกษากับชุมชน (Community Education Participation – CEP) โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้านทั้งที่เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนระดับบุคคลและระดับกลุ่ม เพื่อเป็นการประเมินปัญหาและความต้องการของชุมชน (Needs Assessment) พร้อมกันไปกับการประเมินความเป็นไปได้ในด้านทรัพยากร (Resource Assessment) ที่มีอยู่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เพื่อจะได้นำทรัพยากรต่าง ๆ ดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดแผนเพื่อการจัดทำโครงการต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1.วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้จะเป็นการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต หมู่ที่ 11 ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งเป็นกองทุนหมู่บ้านที่ผู้ทำการวิจัยได้เข้าไปประจำอยู่ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 โดยวิธีการประเมินจะใช้รูปแบบการประเมิน “ซิฟฟ์โมเดล” ตามที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยวิธีการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งที่เป็นระดับหมู่บ้านและระดับผู้รู้ ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม(Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล(ผู้รู้)
2. การประเมินปัจจัย(Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการของกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
3. การประเมินกระบวนการ(Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายผู้รู้
4. การประเมินผลผลิต(Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล(ผู้รู้)

2.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบุญนิมิต มีจำนวนทั้งหมด 1,038 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการเก็บข้อมูล สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. ครัวเรือนในหมู่บ้าน	จำนวน	296	ครัวเรือน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	13	คน
3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	167	คน
4. สมาชิกที่ได้รับเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	97	คน
5. ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน	2	คน

ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1.ครัวเรือนในหมู่บ้าน	จำนวน	50	หลังคาเรือน
2.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	13	คน

- 3.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 50 คน
 4.สมาชิกที่ได้รับเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 60 คน
 5.ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน

3.ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

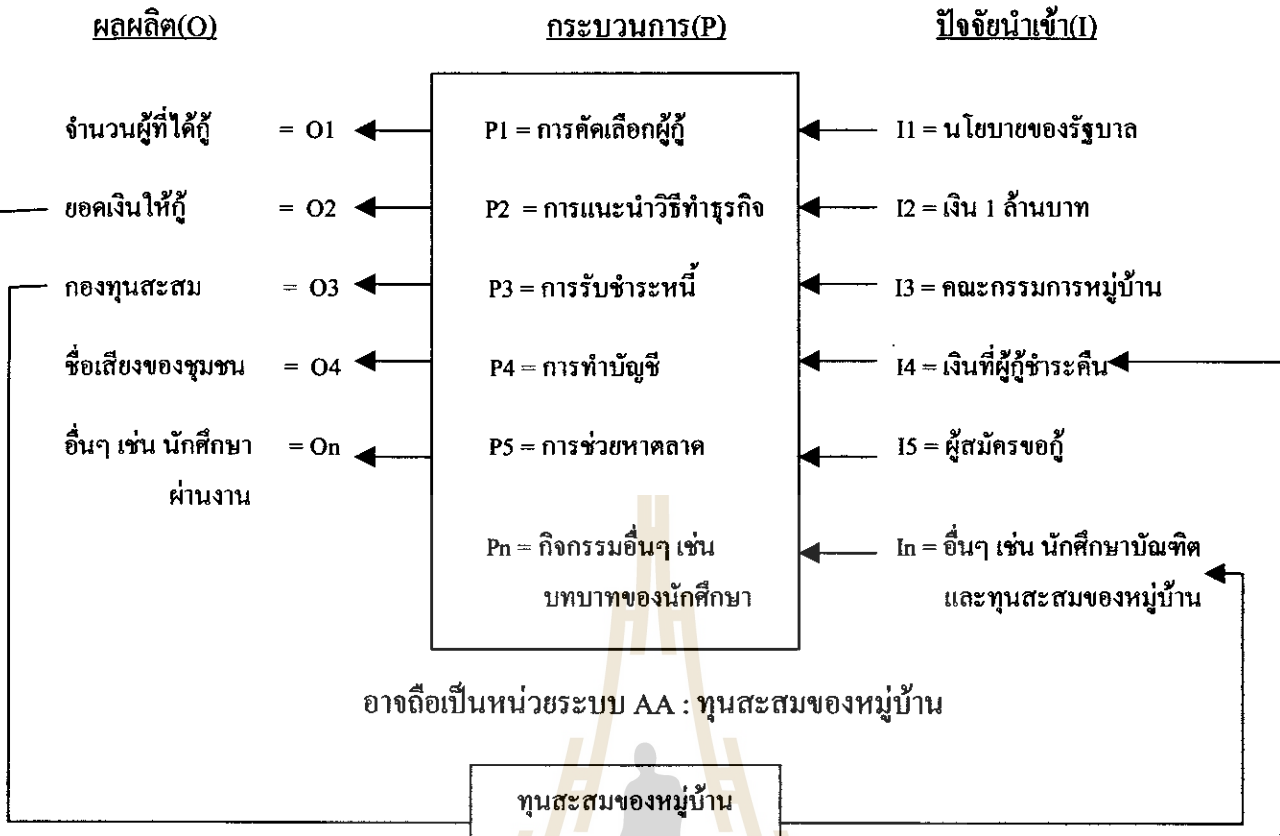
- 1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย(หน่วยระบบ B) ได้แก่

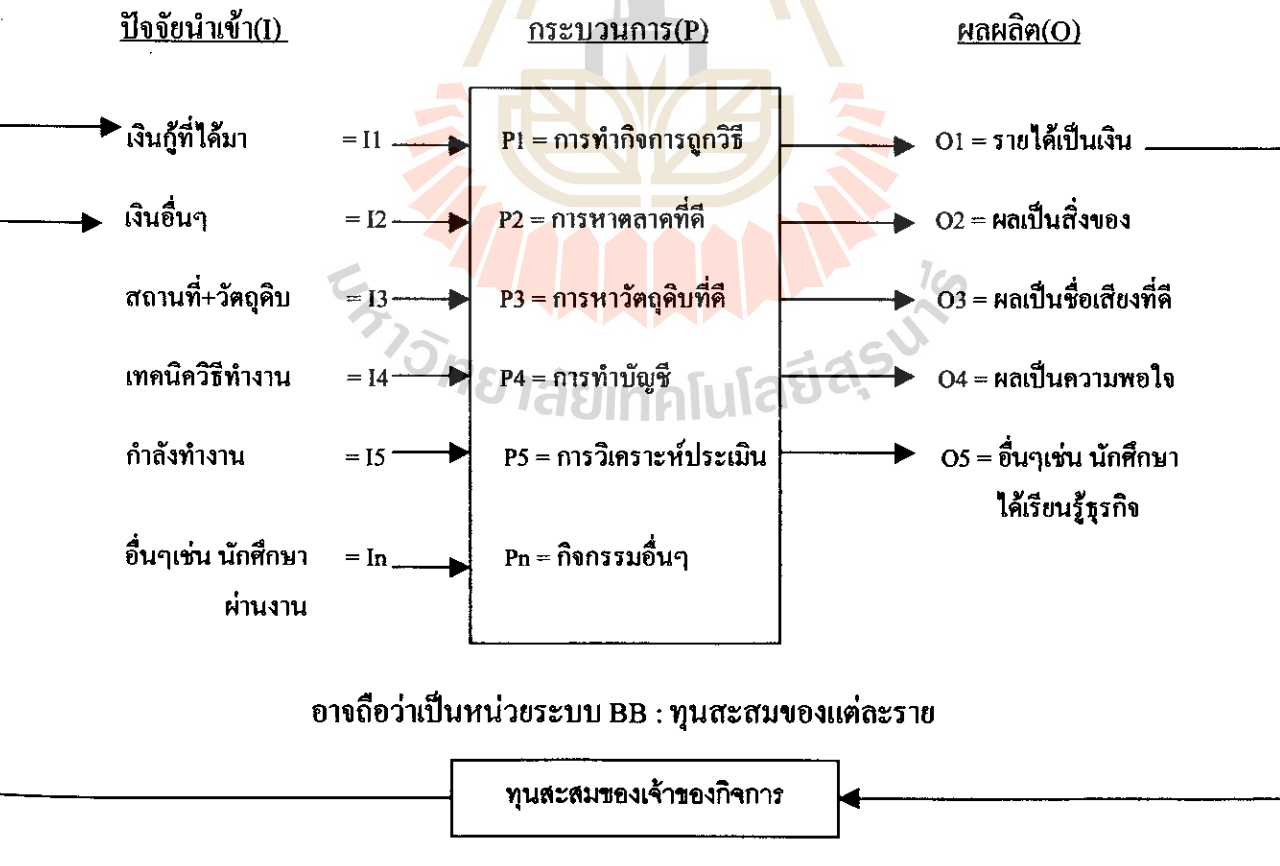
- 2.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎี “ซิปป์โมเดล” ซึ่งแผนภาพต่อไปนี้จะแสดงองค์ประกอบของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซิปป์โมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย(B1...Bn)

บริบท (C)

แผนภูมิที่ 3 ระบบการทำงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากแผนภูมิสามารถแจกแจงตัวชี้วัด ได้ดังนี้
ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A เป็นตัวชี้วัดของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน,ป่าไม้,สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน,สภาพป่าและหนองน้ำ,สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปร ตามบร.1 ดังนี้

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2.2 เงิน 1 ล้านบาท

2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

3.1 การคัดเลือกผู้กู้

3.2 การรับการชำระหนี้

3.3 การทำบัญชี

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

4.1.1 จำนวนผู้กู้

4.1.2 ยอดเงินที่ให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง

4.2.1 จำนวนผู้กู้ที่ได้เงินกู้

4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

4.3 ผลกระทบทางอ้อม

4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

4.3.2 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะของหน่วย B ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้แต่ละครอบครัว

1.3.2 อาชีพหลักของผู้กู้

1.3.3 ประสบการณ์ในการดำเนินการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

2.1 เงินกู้ที่ได้มา

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

3.1 การทำบัญชี

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.3 ผลกระทบทางอ้อม

4.3.1 ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

4.เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน โครงการหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) มีดังนี้

- 1.แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2.แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3.แบบรายงาน บร.3(แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5.แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 6.แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 7.แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 8.แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 9.แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 10.แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

5.การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มีดังนี้

- 1.การสังเกตและการบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่างๆของหมู่บ้านตลอดจนการสังเกตและบันทึกจากการที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมและไม่มีส่วนร่วม
- 2.การสัมภาษณ์ตามแบบบร.ต่างๆ แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นกลุ่มๆดังนี้
  - (2.1)สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
  - (2.2)ผู้นำและผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพ
  - (2.3)ผู้นำกลุ่มอาชีพ
  - (2.4)ประชากรภายในหมู่บ้าน
  - (2.5)สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งที่ ได้รับเงินกู้จากกองทุนและไม่ได้รับเงินกู้จากกองทุน
- 3.การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ตัวชี้วัดจากหน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแล หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลแต่ละราย ผู้ทำการวิจัยก็จะนำตัวชี้วัดมาวิเคราะห์ทีละตัว เพื่อที่จะนำข้อมูลทีวิเคราะห์ได้นั้นมาสรุปเพื่อหาข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบต่างๆ ทั้งทางตรง และทางอ้อมที่เกิดจากตัวชี้วัดมาประเมิน โดยนำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกันจากนั้น จึงนำมาเรียบเรียงและแยกเป็นประเด็นที่ชัดเจน ซึ่งจะนำเสนอในบทต่อไป

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ในทางวิชาการ ได้มีการให้ความหมายเกี่ยวกับ “คนจน” อย่างน้อย 2 ความหมายด้วยกันคือ หนึ่ง “คนจน” หมายถึง ผู้มีรายได้ไม่พอเพียงที่จะซื้อหาอาหารที่ให้คุณค่าทางอาหารเพียงพอตามหลักโภชนาการ (อัมมาร สยามวาลา, 2540, หน้า 67) และ สอง ผู้ยากจนคือ ผู้ที่ไม่มีโอกาสเป็นเจ้าของ “ทรัพยากร” สำคัญที่ใช้ในการผลิต (นิธิ เอียวศรีวงศ์, อังโนอภิชัย พันธเสน, 2540, หน้า 157) ความแตกต่างของ “คนจน” ใน 2 ความหมายข้างต้นก็คือ พิจารณาจากความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (basic needs) เป็นหลัก และ โอกาสการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่สำคัญในการผลิต เพื่อให้ชีวิตอยู่รอด แม้ว่าจะมองจากเรื่องทางวัตถุเป็นหลักเหมือนกัน แต่ความหมายที่สองนั้นดูจะมีความหมายกว้างขวางกว่าประเด็นทางเศรษฐกิจ (อภิชัย พันธเสน, 2540, หน้า 157) อย่างไรก็ตาม ในทัศนะของชาวบ้านในชนบทเองก็ได้ให้นิยามเกี่ยวกับ “คนจนในหมู่บ้าน/ชุมชน” เอาไว้ว่า หมายถึง คนที่มีข้าวไม่พอกินตลอดทั้งปี ความหมายของ “คนจน” ในทัศนะของชาวบ้านจึงคล้ายคลึงกับ “คนจน” ในความหมายแรกของนักวิชาการ ซึ่งสะท้อนสถานะในการดำรงชีวิตได้ในระดับหนึ่ง สำหรับในทางเศรษฐศาสตร์ มีการใช้ “ความยากจน” อย่างน้อย 5 ความหมายคือ

1. ความอึดคักขัดสนทางเศรษฐกิจ (economic insufficiency)
2. ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ (economic inequality)
3. ความขาดแคลน (deprivation) คือ ขาดแคลนจากสภาพที่เคยเพียงพออยู่แล้ว
4. ความต้องพึ่งพา (dependency) หมายความว่า ถ้าอยู่ด้วยตัวเองไม่ต้องพึ่งพาใคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือรัฐแล้ว ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้
5. ความเป็นต้นเหตุของปัญหาสังคม (diseconomics) คือ ความยากจนก่อให้เกิดปัญหาสังคม ถ้าไม่มี ความยากจนปัญหาสังคมก็จะหมดไป (อภิชัย พันธเสน, 2540, หน้า 156)

อาจกล่าวได้ว่า ในทศวรรษ 2530 หรือ ทศวรรษเศรษฐกิจฟองสบู่ นั้น “คนจน” และ “ความยากจน” ยังคงจะเป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งของสังคมไทย สิ่งที่สำคัญที่สุดในทศวรรษนี้ก็คือการที่ “คนจน” ได้ประกาศตัวออกมาอย่างชัดเจน ให้เป็นที่รับรู้แก่สังคมในวงกว้าง โดยการรวมตัวกันเป็น

“สมัครคนจน” (คูรายละเอียดได้ใน ประกาศ ป็นตบแต่ง, 2541) ปราบกฏการณ์ทางสังคมเช่นนี้ดูจะสะท้อนถึงความเป็นจริงอย่างหนึ่งว่า “คนจน” จะเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่กับสังคมไทยไปอีกนานแสนนาน เพราะได้กลายมาเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้าง เช่นเดียวกับปัญหาความยากจนไปแล้ว

แนวทางแก้ไขปัญหาความยากจน

เนื่องจากปัญหาความยากจน เกิดจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองแบบทุนนิยมผูกขาดที่ค่อยพัฒนาไม่ไขว่แต่เรื่องการที่ประชาชนยังมีการศึกษาดำหรือรายได้ต่ำๆ เท่านั้นการจะแก้ปัญหาคความยากจนให้ได้ผล ต้องแก้ไขเงื่อนไขของความยากจนทั้ง 6 ข้อ ให้ได้อย่างเชื่อมโยงกันทั้งระบบโครงสร้าง ไม่ใช่แค่ทำโครงการเป็นส่วน ๆ เช่น พักหนี้เกษตรกร, กองทุนหมู่บ้าน, ธนาคารคนจน ฯลฯ ซึ่งจะแก้ปัญหาก็เฉพาะหน้าสั้น ๆ อาจช่วยได้เฉพาะบางคน แต่ไม่อาจแก้ปัญหาคคนจนได้ทั้งหมด

สิ่งที่จะต้องทำคือ

- 1) ปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคม เช่น การปฏิรูปที่ดิน การปฏิรูปการเกษตร การปฏิรูประบบการคลัง การเงิน การภาษีอากร เพื่อเก็บภาษีคนรวย ไปช่วยพัฒนาคนจน การปฏิรูปการศึกษา สาธารณสุข สื่อสารมวลชน ปฏิรูปทางการเมือง และปฏิรูปทางสังคมด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดโครงสร้างการเป็นเจ้าของและการควบคุมปัจจัยการผลิตใหม่ที่มีความเป็นธรรม เป็นประชาธิปไตย และมีประสิทธิภาพ เน้นการพัฒนาาระบบสหกรณ์, องค์กรของชุมชน, บริษัทมหาชน การแข่งขันเสรีแทนระบบทุนนิยมผูกขาด
- 2) เปลี่ยนนโยบายการพัฒนาประเทศ จากที่เน้นการพึ่งพาการลงทุนและการค้ากับ ต่างประเทศเป็นสัดส่วนสูงเกินไป มาเน้นการพัฒนาคน การจ้างงาน การพัฒนาทรัพยากร และตลาดภายในประเทศ และเลือกลงทุนและการค้ากับต่างประเทศ เฉพาะที่จำเป็นและคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์ เปลี่ยนนโยบายจากที่เคยเน้นความเติบโตของสินค้าบริการของประเทศโดยรวม มาเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของคนส่วนใหญ่
- 3) พัฒนาระบบประกันสังคม สวัสดิการสังคมในระดับประเทศ และสวัสดิการชุมชนในระดับท้องถิ่น ให้เกิดความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมถึงคนทุกส่วนในสังคม

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

SMEs หรือ Small and medium Enterprises หมายถึง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมครอบคลุมธุรกิจทั้งภาคการผลิต การค้า และบริการ ซึ่งโครงสร้างสำคัญอยู่ในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเป็นส่วนใหญ่ โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆกำหนดขนาด SMEs

โดยได้แยกประเภทธุรกิจเป็น 4 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์ บริการ ค่าส่งและค่าปลีก และใช้สินทรัพย์ถาวรรวมเป็นเกณฑ์แบ่งโดยกำหนดธุรกิจขนาดเล็กมีทรัพย์สินถาวรระหว่าง 30-50 ล้านบาทตามแต่ประเภทกิจการ ส่วนวิสาหกิจขนาดกลางกำหนดให้มีขนาดทรัพย์สินถาวรระหว่าง 60-120 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ พ.ร.บ.วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2543 ที่ผ่านมาจะได้มีการกำหนดนิยาม SMEs ใหม่และประกาศใช้อย่างเป็นทางการต่อไป

ความสำคัญของ SMEs

SMEs เป็นรูปแบบพื้นฐานของวิสาหกิจไทย เนื่องจากในปัจจุบันมีกิจการที่จัดเป็น SMEs คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 90 ของวิสาหกิจทั้งหมด และ SMEs ยังมีสัดส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GPA) ถึงประมาณร้อยละ 42 คิดเป็นมูลค่าประมาณ 2,005,420 ล้านบาท โดยได้มาจากสาขาบริการมากที่สุด ร้อยละ 27.4 สาขาปลีก ร้อยละ 24.3 และสาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ 22.6 บทบาทที่สำคัญของ SMEs อีกประการหนึ่ง คือ เป็นแหล่งรองรับแรงงานที่สำคัญเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมจะมีแรงงานจากกิจการ SMEs อยู่ราวครึ่งหนึ่งหรือประมาณ 1.3 ล้านคน โดยธุรกิจ SMEs จะมีกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ เพราะมีการใช้เงินทุนไม่มาก และส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น จึงถือเป็นกลไกสำคัญในการสร้างรายได้และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค

จะเห็นได้ว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs เป็นพื้นฐานเศรษฐกิจไทยอย่างแท้จริงและยังช่วยสร้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึงและหลากหลาย แต่อย่างไรก็ตาม ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศและกระแสการค้าโลกส่งผลให้ SMEs ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากการขาดขีดความสามารถในการผลิต การตลาด การบริหารจัดการด้านเทคโนโลยี บุคลากร และระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนไม่สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่ได้ โดยเฉพาะด้านคุณภาพและมาตรฐานสินค้า ดังนั้น สถาบันเฉพาะทางสถาบันอิสระที่ได้มีการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่พัฒนาอุตสาหกรรมเฉพาะสาขานั้นๆ ควรเข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริม SMEs ในแต่ละสาขาให้สามารถยกระดับการผลิตที่มีประสิทธิภาพมีการเชื่อมโยงให้เกิดเป็นกลุ่มการผลิต (Clusters) มีการพัฒนาด้านการตลาดเข้มแข็ง ตลอดจนมีระบบการจัดการในแต่ละด้านที่ดี ควบคู่ไปกับตัวผู้ประกอบการ SMEs เอง จะต้องให้ความสำคัญการพัฒนากิจการของตนเองในการบริหารจัดการด้านต่างๆ ไปพร้อมกันด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ SMEs สามารถเป็นพื้นฐานอันแข็งแกร่งสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การค้าระหว่างประเทศของไทย ประสบภาวะตกต่ำตั้งแต่ต้นปี 2541 ดังนี้

- การส่งออก การส่งออกของไทยลดลงตั้งแต่เดือนมีนาคม 2541 ต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลา 13 เดือน และเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในทางเพิ่มขึ้นตั้งแต่เดือนเมษายน 2542 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็นลำดับจนถึงเดือนกันยายน 2542 สินค้าส่งออกที่สำคัญเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเป้าหมาย และสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร ส่วนสินค้าเกษตรราคายังมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากผลผลิตของโลกมีปริมาณมาก มูลค่าการส่งออก 8 เดือน(มค.-สค.) ของปี 2542 มีมูลค่าการส่งออก รวม 37,161.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.4 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อน ตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อาเซียน สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ทั้งนี้คาดว่าในปี 2542 จะสามารถส่งออกเพิ่มขึ้นได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในอัตราร้อยละ 4
- การนำเข้า การนำเข้าของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2541 การนำเข้าลดลงร้อยละ 32.84 แต่การนำเข้าเริ่มเพิ่มขึ้นตั้งแต่เดือนมกราคม 2542 เป็นต้นมา และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมาเป็นลำดับ โดยในช่วง 8 เดือนแรกของปี 2542(มค.-สค.) มีมูลค่าการนำเข้ารวม 31,428.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.3 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อน ดุลการค้า ประเทศไทยเสียเปรียบดุลการค้ามาอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่นับตั้งแต่เดือนกันยายน 2540 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันไทยเริ่มได้เปรียบดุลการค้า โดยในปี 2541 ได้เปรียบดุลการค้ารวม 12,055.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี 2542 ช่วง 8 เดือนแรกไทยได้เปรียบดุลการค้ารวม 5,733 ล้านดอลลาร์

1.1.4 สภาพแวดล้อมประเทศในปัจจุบัน

การพัฒนาในช่วงเริ่มมีแผนเศรษฐกิจและสังคมเกิดขึ้นนั้น จะมีการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นตัวนำ โดยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นมา ในระยะเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นจะเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมยินดีที่อารยธรรมแบบตะวันตกที่ได้สั่งไหลเข้ามาแทนที่ ต่อเมื่อการพัฒนาที่ผ่านพ้นมาราว 40 ปี จึงทำให้มองเห็นความสูญเสียทางสังคมเกิดขึ้นแล้วอย่างชัดเจน

โดยพื้นฐานของสังคมนั้นจะมีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทรัพยากรท้องถิ่น และระบบการผลิต เริ่มแต่เมื่อมีการจัดวางโครงสร้างพื้นฐานเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจนั้น ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางชนชาตินับตั้งแต่มีการสร้างถนน การมีรถยนต์ในการคมนาคมขนส่ง การมีไฟฟ้าเข้าไปในหมู่บ้าน ตลอดจนการเกิดเป็นชุมชนที่ขยายตัวขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในชุมชนและครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไป ระบบการผลิตที่มุ่งเน้นรายได้ทำให้ต้องอาศัยเครื่องจักรและการจ้างแรงงานทำให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมหมดไป กลับมีการแข่งขันช่วงชิง การเอาวัดเอาเปรียบกันมากขึ้น มาตรฐานการดำรงชีวิตครอบครัว การบริโภค และการใช้จ่ายในครอบครัวและในระดับบุคคลกลับกลายเป็นความฟุ้งเฟ้อ และเป็นสังคม

ที่นิยมวัดดูมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นประเทศไทยที่เคยเป็นเมืองสงบ ยิ้มแย้มแจ่มใส และเอื้อเฟื้อกลับเป็นสังคมที่ขัดแย้งกันเกิดความเห็นแก่ตัวเต็มไปด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านและชุมชน

เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ.2532 หรือประมาณ 13 ปีมาแล้ว

ประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านบุญนิมิต แต่เดิมหมู่บ้านบุญนิมิตเป็นชุมชนโนนจำเพาะ ต.โนเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา ต่อมาได้มีการเวนคืนที่ดินบริเวณนั้นเพื่อนำไปสร้างโรงเรียนมารีย์ธุรกิจ จึงจำเป็นต้องหาที่อยู่กันใหม่เมื่อครั้งโยกย้ายมาก็มีมูลนิธิศุภนิมิตติดตามคอยให้ความช่วยเหลือและที่ดินที่อยู่ในปัจจุบันก็ได้รับการบริจาคพร้อมโฉนดที่ดินและมีหน่วยงานของรัฐ เช่น การเคหะแห่งชาติได้ให้งบประมาณ 12 ล้านบาท เพื่อพัฒนาหมู่บ้าน หลังจากนั้นผู้นำได้เรียกประชุมกันและพร้อมใจกันตั้งชื่อหมู่บ้านว่า"บุญนิมิต"

การตั้งถิ่นฐานหลังจากที่ได้ย้ายมาจากชุมชนโนนจำเพาะมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านบุญนิมิตนี้ พื้นที่เดิมเป็นไร่มันสำปะหลังและเป็นหนองน้ำ เรียกว่า หนองทวด ปัจจุบันป่าและหนองน้ำได้หมดไปเนื่องจากชาวบ้านได้ถมดิน เพื่อปลูกสร้างเป็นที่อยู่อาศัยกันในปัจจุบัน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

สภาพภูมิศาสตร์ของ หมู่บ้านบุญนิมิต เดิมเป็นไร่มันสำปะหลัง และเป็นหนองน้ำ เรียกว่า "หนองทวด" แต่ปัจจุบันพื้นที่ปลูกมันและหนองน้ำได้ถูกถมขึ้นมา เพื่อเป็นที่ปลูกสร้างอาคารบ้านเรือนและเป็นที่อยู่อาศัยของคนในหมู่บ้าน

สภาพปัจจุบันประชากร

-ในหมู่บ้านมีครัวเรือน 296 ครอบครั้ว มีบ้าน 208 หลังคาเรือน

-มีประชากรทั้งหมด 1,038 คน ชาย 497 คน หญิง 541 คน

-ประชากรวัย 1 วัน-3 ปีเต็ม จำนวน 46 คน

3 ปี 1 วัน-6 ปีเต็ม จำนวน 47 คน

6 ปี 1 วัน-12 ปีเต็ม จำนวน 97 คน

12 ปี 1 วัน-14 ปีเต็ม จำนวน 60 คน

15 ปี 1 วัน-18 ปีเต็ม จำนวน 50 คน

18 ปี 1 วัน-50 ปีเต็ม จำนวน 397 คน

50 ปี 1 วัน-60 ปีเต็ม จำนวน 75 คน

60 ปี 1 วันขึ้นไป จำนวน 86 คน

-ประชากร 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในหมู่บ้านมี 12 คน

-ปัจจุบันได้รับการสงเคราะห์จากรัฐ จำนวน 5 คน

-ในหมู่บ้านมีคนพิการ จำนวน 4 คน

-คนพิการได้เรียน 2 คน ไม่ได้เรียน 2 คน

โรงเรียนและการศึกษา

ในหมู่บ้านบุญนิมิตไม่มีโรงเรียนภายในหมู่บ้าน เด็กในวัยเรียนของหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเดินทางเข้าไปเรียนในอำเภอเมือง

สุขภาพอนามัย

สุขภาพอนามัยของคนในหมู่บ้านบุญนิมิตอยู่ในขั้นดี เพราะในหมู่บ้านจะมีสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) เป็นผู้คอยให้คำแนะนำและดูแลสุขภาพอนามัยของคนในหมู่บ้านและคอยติดต่ออนามัยในการฉีดวัคซีนต่างๆ ให้แก่คนภายในหมู่บ้าน

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ในพื้นที่ของหมู่บ้านบุญนิมิตนี้ไม่มีเนื้อที่ป่าไม้ เพราะพื้นที่ที่ได้รับบริจาคมานั้นเป็นพื้นที่ที่จำกัดและพื้นที่เดิมเป็น ไร่มันสำปะหลัง ดังนั้นพื้นที่เกือบทั้งหมดจึงเป็นบ้านเรือนของคนในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำที่สำคัญภายในหมู่บ้านมี บ่อน้ำบาดาล 1 บ่อ สระน้ำ 1 สระ ซึ่งทั้งสองแหล่งมีน้ำใช้ได้ตลอดปี

ระบบสาธารณูปโภค

ระบบสาธารณูปโภคของหมู่บ้านบุญนิมิต มีดังนี้

-ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านเป็นถนนแบบลูกรัง

เป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ. 2543 ยาว 2,400 เมตร

-ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2534

-ประปาชุมชนสร้างเสร็จ เมื่อ พ.ศ. 2535

ผู้นำและการเมืองการปกครอง

ผู้นำในหมู่บ้านนี้ก็จะเป็นผู้ใหญ่บ้าน นายสุทัศน์ บุญใหม่ ซึ่งก็เป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพกัน ส่วนในด้านการปกครองก็จะมีการจัดประชุมกันประมาณเดือนละ 1 ครั้ง โดยผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการจัดการประชุมลูกบ้าน เพื่อสานความสัมพันธ์ ปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้าน และร่วมกันแก้ปัญหาของคนในหมู่บ้าน

ทำเลที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ หมู่ที่ 10 บ้านหนองสองห้อง
ทิศใต้	ติดต่อกับ แนวเขต ต.หนองบัวศาลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ แนวเขต ต.มะเริง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ หมู่ที่ 4 บ้านหนองสองห้อง

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดบ้าน

เศรษฐกิจของคนในหมู่บ้านเฉลี่ยแล้วก็จะอยู่ในระดับพออยู่พอกินกันเกือบทุกครัวเรือน เพราะหัวหน้าครอบครัวก็จะมีภาระประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวของตนเอง และนอกจากนั้นก็ยังมีหารายได้จากการกู้ยืมเงินจากกองทุนมาประกอบอาชีพ เช่น การค้าขาย การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

อาชีพของคนในหมู่บ้าน

- รับจ้างทั่วไป 60%
- ค้าขาย 15%
- ข้าราชการ 10%
- ช่างฝีมือ 5%

อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น คือ การเลี้ยงสัตว์ 10% เช่น ไก่ เป็ด เมื่อ พ.ศ. 2540

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

วัดและประเพณี

ในหมู่บ้านบุญนิมิตนี้ ไม่มีวัดภายในหมู่บ้านชาวบ้านที่ต้องการทำบุญก็จะไปทำบุญกันตามวัดต่างๆ ในหมู่บ้านที่ใกล้เคียง

ส่วนประเพณีที่จัดทำกันประจำภายในหมู่บ้าน มีดังนี้

- เดือนมกราคม ทำบุญประเพณี ปีใหม่ วันเด็ก
- เดือนเมษายน ทำบุญประเพณี สงกรานต์ ทำบุญกลางบ้าน สรงน้ำพระ
บวงสรวงเจ้าที่
- เดือนพฤศจิกายน ทำบุญประเพณี ลอยกระทง

2.ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า

ชาวบ้านมีความเข้าใจในโครงการกองทุนหมู่บ้านว่าเป็นโครงการที่เป็นนโยบายของเร่งด่วนอย่างหนึ่งของรัฐบาลภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันโดยโครงการมีขึ้นเพื่อจัดสรรเงินทุนให้ทุกหมู่บ้าน โดยได้รับเงินจำนวนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อให้เป็นเงินทุนสำหรับชาวบ้านในหมู่บ้าน ได้กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านไปใช้ในการลงทุนหรือการประกอบอาชีพเพื่อสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านและลดปัญหาการว่างงานของชาวบ้าน เพื่อที่ชาวบ้านในหมู่บ้านจะได้ไม่ต้องออกมาหางานทำในตัวเมือง และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

2) เงิน 1 ล้านบาท

หมู่บ้านบุญนิมิต หมู่ที่ 11 ต.ห้วยทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา ได้รับเงินโอนจำนวน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2544 โดยเปิดบัญชีกับธนาคารออมสิน สาขาถนนจอมพล เลขที่บัญชี 06-4317-20-05-3761-9

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน

ในการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิตนั้น มีวิธีการดำเนินการดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 จัดการประชุมสัมพันธให้ทางสมาชิกของกองทุนได้ทราบว่าจะมีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 2 เรียกประชุมสมาชิกกองทุน

ขั้นตอนที่ 3 ให้ที่ประชุมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเสนอรายชื่อผู้ที่จะเข้าเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 4 เมื่อได้รายชื่อแล้วก็ให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทำการคัดเลือก โดยวิธีการยกมือให้คะแนนเสียงแก่กรรมการเป็นรายๆคนไป โดยผู้ที่จะได้เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องได้รับคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของสมาชิกที่มาประชุม

ในการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการเชิญผู้ใหญ่บ้าน กำนัน พัฒนาการอำเภอ ปลัดอ.บ.ต. ประธานอ.บ.ต.และสมาชิกอ.บ.ต.มาร่วมเป็นสักขีพยานในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี้ด้วย โดยการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านบุญนิมิตเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2544 ได้มีคณะกรรมการทั้งหมด 9 คน มีรายชื่อดังนี้

1.ค.ต.สุรียน	ทองคำ	ประธานกองทุน
2.นายชนะนิต	เกี้ยวสูงเนิน	รองประธาน
3.นางประนอม	น้อมมนัส	กรรมการเลขานุการ
4.นางนงลักษณ์	พุ่มมี	กรรมการเหรัญญิก
5.นายสกุล	ความเพียร	กรรมการ
6.นางรุ่งอรุณ	พงษ์ประเสริฐสิทธิ์	กรรมการ
7.นายภูวคล	ทองคำ	กรรมการ
8.นายคน	มงคล	กรรมการ
9.นางสุภาพร	สุพร	กรรมการ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านฯ ต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจนและ โครงการต้องเป็น โครงการที่มีลักษณะที่จะสามารถดำเนินการ ได้จริง และมีความเป็นไปได้ในทางการตลาดเห็น ได้ชัดว่ามีค่าคุ้มการลงทุน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ พิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านฯ กำหนดให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารออมสิน สาขานครราชสีมา และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ รับทราบโดยเร็ว เมื่อสมาชิกที่ขอกู้ได้รับการพิจารณาให้เงินกู้แล้ว ทางกองทุนหมู่บ้านก็จะ โอนเงินเข้าบัญชีของผู้กู้ที่ได้แจ้งไว้กับทางกองทุน

2) กระบวนการรับชำระหนี้

ในการรับชำระหนี้ของทางกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิตนั้นผู้กู้สามารถชำระหนี้คืนแก่ทางกองทุนได้โดยนำเงิน ไปชำระคืนที่ธนาคาร และให้นำหลักฐานการส่งชำระเงินกู้ไปมอบให้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชี

3) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า

ในกระบวนการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต มีดังนี้
กองทุนหมู่บ้านบุญนิมิตมีการจัดทำบัญชี ดังนี้

- 1.บัญชีเงินฝาก 1 ล้านบาท
- 2.บัญชีเงินฝากสัจจะ
- 3.บัญชีเงินหุ้น
- 4.บัญชีรายรับ-รายจ่าย

โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จัดทำบัญชีการเงินกองทุนหมู่บ้าน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ รวมทั้งให้จัดทำ สรุปผลการดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

จัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านบ้านบุญนิมิต โดยทำบัญชีเงินฝาก/เงินฝากสัจจะ/เงินหุ้น และบัญชีรายรับ-รายจ่ายของกองทุนอย่างรอบคอบเดือนละ 1 ครั้ง แล้วติดประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้านบ้านบุญนิมิต ให้สมาชิกรับทราบ

นอกจากนั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต ต้องตรวจสอบบัญชีของกองทุน และรายงานผลการตรวจสอบบัญชี ต่อคณะกรรมการสนับสนุนเพื่อทราบความก้าวหน้าเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านบ้านบุญนิมิตทุก 3 เดือนและทุกรอบปีพร้อมทั้งแสดงบัญชีกำไรขาดทุนและงบดุลในปีบัญชีที่ผ่านมาภายใน 4 เดือน นับแต่วันสิ้นปีการทำบัญชี

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า

1.1 จำนวนผู้กู้ ของหมู่บ้านบุญนิมิตนั้น จากสมาชิกกองทุนทั้งหมด 167 คน มีผู้ที่ได้รับเงินกู้จากทางกองทุนหมู่บ้าน โดยการปล่อยเงินกู้ จำนวน 2 ครั้ง มีดังนี้

-ครั้งที่ 1 จำนวน 84 คน

-ครั้งที่ 2 จำนวน 13 คน

รวมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้เป็นจำนวน 97 คน โดยสมาชิกทั้ง 97 คน มีการนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ ดังนี้

-ปลูกพืช คือ ปลูกฝ้าย จำนวน 1 ราย

-เลี้ยงสัตว์ คือ ไก่, เป็ด, จิ้งหรีด จำนวน 21 ราย

-ค้าขาย คือ ของชำ, อาหารตามสั่ง จำนวน 60 ราย

-ช่างซ่อม คือ รถยนต์ จำนวน 2 ราย

-ช่างเสริมสวย จำนวน 2 ราย

-ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า จำนวน 2 ราย

-อื่นๆ คือ รับจ้าง, ส่วนตัว จำนวน 9 ราย

1.2 ยอดเงินที่ให้กู้ ของกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต จำนวน 2 ครั้ง คือ

-ครั้งที่ 1 เดือนตุลาคม 2544 จำนวน 84 คน เป็นเงิน 949,000 บาท

คงเหลือ 51,000 บาท

-ครั้งที่ 2 เดือนธันวาคม 2544 จำนวน 13 คน เป็นเงิน 139,500 บาท

รวมเงินที่ปล่อยกู้ ทั้งหมด เป็นเงิน 1,088,500 บาท
 ดอกเบี้ยที่ได้จากการปล่อยตั้งแต่ เดือน ค.ค.-พ.ย. เป็นเงิน 84,148 บาท

2) ผลกระทบโดยตรง

2.1 จำนวนผู้กู้ที่ได้เงินกู้ จากจำนวนผู้กู้ที่ได้เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต จำนวน 94 ราย หลังจากที่ได้รับเงินกู้จากทางกองทุนหมู่บ้านแล้วก็เริ่มดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ไม่ต้อง ไปกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้นอกระบบมาลงทุนประกอบอาชีพ จึงทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากเดิม

2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

ปัจจุบันจำนวนเงินทุนสะสมของกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต

-เงินหุ้น จำนวน 18,380 บาท

-เงินฌาปนกิจสงเคราะห์ 9,500 บาท

3) ผลกระทบทางอ้อม

3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

ในระยะแรกของการเกิดกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต ศักยภาพและความเข้มแข็งของทางกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต อยู่ในขั้นที่ดี เนื่องจากเป็นสิ่งใหม่และมีผลประโยชน์ให้กับคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้านจึงให้ความร่วมมือและให้ความสนใจเป็นอย่างดี ต่อมาในระยะหลังเกิดมีปัญหากันในระหว่างคณะกรรมการของกองทุนด้วยกันเองและสมาชิกผู้กู้เนื่องจากมีความเห็นไม่ตรงกัน เป็นผลทำให้คนในหมู่บ้านแตกความสามัคคีและส่งผลกระทบไปถึงทางกองทุนหมู่บ้านด้วยทำให้กองทุนหมู่บ้านไม่ได้รับความร่วมมือจากทางสมาชิกเท่าที่ควร ดังนั้นศักยภาพและความเข้มแข็งของทางกองทุนหมู่บ้านจึงลดน้อยลงด้วย

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของสมาชิก

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B มีดังนี้

1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้ พบว่า

สมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต ยังขาดความรู้ความสามารถในการที่จะนำเงินทุนไปประกอบกิจการและยังขาดการแนะนำอาชีพที่น่าสนใจและช่วยเสริมรายได้จากหน่วยงานของทางราชการ ส่วนใหญ่จะนำเงินที่ได้มาจากกองทุนหมู่บ้านมาลงทุนค้าขายภายในหมู่บ้าน

2.2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B มีดังนี้

1) เงินกู้ที่ได้มา

ในการยื่นเรื่องขอกู้ สมาชิกจะยื่นเสนอขอเงินกู้จากทางกองทุนหมู่บ้าน ได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท และสมาชิกที่ได้รับเงินกู้ทุกคนนั้นทราบได้ว่าเงินกู้ที่ได้มาจากกองทุนหมู่บ้านเป็นเงินกู้ที่ถูกจัดสรรมาโดยรัฐบาลเพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน และสมาชิกทุกคนต้องผ่อนชำระเงินกู้คืนตามระเบียบที่กำหนดไว้ของกองทุนหมู่บ้าน

2.2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B มีดังนี้

1) การทำบัญชี

จากการที่ได้สัมภาษณ์ผู้กู้ จำนวน 20 ราย โดยใช้ บร.11 พบว่า ผู้กู้ จำนวน 18 ราย ไม่ได้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในการลงทุน เพราะไม่มีความรู้ที่จะจัดทำระบบบัญชีได้ ส่วนผู้กู้ อีก 2 ราย สามารถจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในการลงทุน เพราะว่ามีประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีในการลงทุนมาก่อน

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B มีดังนี้

ผลโดยตรง

1.รายได้เป็นเงิน

จากการสัมภาษณ์ผู้กู้ โดยใช้ บร. 11 จากการสัมภาษณ์ พบว่า หลังจากที่ผู้กู้ได้รับเงินกู้จากทางกองทุนหมู่บ้านแล้ว นำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ ทำให้ผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้นหรือผู้ที่ตกงานก็สามารถมีรายได้จากการประกอบอาชีพ เช่น ผู้กูรายหนึ่งนำเงินไปเพิ่มทุนในการประดิษฐ์รับบันสำหรับพวงมาลัย ทำให้ได้จำนวนผลผลิตมากขึ้น และทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

ผลกระทบโดยตรง

1.ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

ผู้กู้บางรายนำเงินกู้ที่ได้จากทางกองทุนนำไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการขยายกิจการ จึงทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และยังก่อให้เกิดการจ้างงานอีกด้วย เช่น ผู้กู้ที่ทำการเลี้ยงเปิดพันธุ์ไข่ หลังจากที่ได้เงินกู้จากทางกองทุนแล้ว ก็นำเงินไปซื้อแม่พันธุ์เพิ่ม จึงทำให้ได้รับผลกำไรจากการขายไข่เปิด และทำให้มีรายได้ ต่อเดือนเพิ่มขึ้นจากเดิม ประมาณ เดือนละ 2,000-3,000 บาท

ผลกระทบโดยอ้อม

1.ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

ชาวบ้านในหมู่บ้านที่ยังไม่มีอาชีพและรายได้ หลังจากได้เงินกู้จากกองทุนแล้วนำเงินไปลงทุนค้าขาย เลี้ยงสัตว์ หรือประกอบอาชีพต่างๆ ทำให้มีรายได้ในการเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

2. การกลับคืนถิ่นของประชาชน

หลังจากที่เกิดโครงการกองทุนหมู่บ้านขึ้น เมื่อชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านที่ออกไปทำงานทำยังต่างถิ่นได้ทราบข่าวว่ามีโครงการกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน ผู้ที่ทำงานอยู่ต่างถิ่นก็กลับคืนสู่หมู่บ้าน เพื่อที่จะได้กู้ยืมเงินจากกองทุนมาลงทุนในการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้านและยังไม่ต้องออกไปทำงานต่างถิ่นอีกด้วย ซึ่งผู้ที่กลับมาอยู่หมู่บ้านและได้รับเงินกู้จากทางกองทุนหมู่บ้าน และประกอบอาชีพภายในหมู่บ้าน มีจำนวน 7 คน

3.สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1) การเกิดกองทุน พบว่า จากการเกิดกองทุนหมู่บ้านขึ้นในหมู่บ้าน ทำให้คนในหมู่บ้านได้มีเงินกองทุนที่เป็นของส่วนรวมที่ผู้ใดประสงค์ที่จะขอกู้เงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพโดยไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นที่มีดอกเบี้ยที่สูง ทำให้ชาวบ้านได้มีโอกาสที่จะกู้ยืมเงินจากทางกองทุนมาลงทุนประกอบอาชีพ และทำให้มีรายได้ เกิดการสร้างงาน และลดปัญหาการว่างงานภายในหมู่บ้าน และทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2) การบริหารกองทุน พบว่า ในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านนั้นคณะกรรมการที่จะมาบริหารงานจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมและมีความตั้งใจที่จะบริหารงานของกองทุนให้ดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นยังต้องอาศัยการประสานงานและความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน ผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทำให้การบริหารงานของกองทุนดำเนินการอย่างประสบความสำเร็จและบริหารงานกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต พบว่า ในระยะแรกที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านนั้น คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านมีความตั้งใจและมีความร่วมมือกันในการบริหารงานกองทุนอย่างเต็มที่เพราะกองทุนหมู่บ้านเป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน แต่ภายหลังเกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นในคณะกรรมการเนื่องจากมีความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องการดำเนินการที่จะเอาผิดกับผู้ที่ไม่ยอมชำระเงินกู้คืนแก่ทางกองทุน จึงทำให้คณะกรรมการมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันและแตกแยกออกเป็น 2 ฝ่าย เป็นผลทำให้การบริหารกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิตขาดความร่วมมือและการประสานงานที่ดี จึงทำให้การบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิตล้มเหลว และขาดการบริหารงานกองทุนที่มีประสิทธิภาพ

3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า จากการเกิดกองทุนหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองในการที่จะนำเงินกู้ที่ได้มา มาลงทุนเพื่อทำให้เกิดรายได้และสามารถใช้เงินที่ได้กู้ยืมมาจากกองทุนหมู่บ้านได้

4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า จากการมีกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิตยังไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจได้ เพราะว่าผู้กู้ 80% นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

5) การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า ในหมู่บ้านบุญนิมิตยังขาดความสามัคคีและความร่วมมือกันในการบริหารงานกองทุนและการปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน จึงทำให้กองทุนหมู่บ้านบุญนิมิตขาดศักยภาพและความเข้มแข็ง

2.การเกิดเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า จากการเกิดกองทุนหมู่บ้านการเกิดเครือข่ายของการเรียนรู้เริ่มจากการที่มีกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นในหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้านนั้นเป็นสิ่งใหม่ชาวบ้านจึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และหลังจากที่ได้เงินกู้จากทางกองทุนชาวบ้านก็ยังคงคิดที่จะนำเงินกู้มาดำเนินการประกอบอาชีพเพื่อทำให้มีรายได้เป็นเงินเกิดขึ้นและสามารถชำระเงินกู้คืนแก่ทางกองทุนได้

3.ตัวชี้วัดทั้งด้านบวกและด้านลบที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยด้านบวก มีดังนี้

- 1) การเกิดกองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกภายในหมู่บ้านมีเงินทุนในการประกอบอาชีพ
- 2) ลดปัญหาการกู้ยืมเงินนอกระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง

ปัจจัยด้านลบ มีดังนี้

- 1) การใช้เงินกู้ที่ผิดวัตถุประสงค์
- 2) การจัดทำบัญชีที่ไม่เป็นระบบ
- 3) ขาดระบบการบริหารงานกองทุนที่ดี

4)ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกองทุนหมู่บ้านอย่างทั่วถึง

4.ความเข้มแข็งของชุมชน

1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า หมู่บ้านที่จะสามารถดำเนินการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องเป็นหมู่บ้านที่มีความพร้อม มีความสามัคคี มีความร่วมมือร่วมใจกันและมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จึงจะเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง และจะสามารถจัดการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านให้ยั่งยืนต่อไป

2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่คณะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า จากการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านบุญนิมิต โดยใช้เครื่องมือในการสัมภาษณ์ คือ บร.2 สามารถแจกแจง ได้ดังนี้ จำนวนผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ ชาย 28 คน หญิง 35 คน รวม 63 คน สรุปได้ดังนี้

1.สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี

-มาก	= 1 คน	คิดเป็น	2%
-ปานกลาง	= 34 คน	คิดเป็น	55%
-น้อย	= 28 คน	คิดเป็น	43%

2.สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์

-มาก	= 6 คน	คิดเป็น	10%
-ปานกลาง	= 42 คน	คิดเป็น	66%
-น้อย	= 15 คน	คิดเป็น	24%

3.ชุมชนยกย่องคนทำความดี

-มาก	= 0 คน	คิดเป็น	0%
-ปานกลาง	= 26 คน	คิดเป็น	41%
-น้อย	= 37 คน	คิดเป็น	59%

4.สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

-มาก	= 1 คน	คิดเป็น	2%
-ปานกลาง	= 50 คน	คิดเป็น	79%
-น้อย	= 12 คน	คิดเป็น	19%

5.สมาชิกในชุมชนมีโอกาสดูหาความรู้เพิ่ม

-ใช่	= 0 คน	คิดเป็น	0%
-ไม่ใช่	= 63 คน	คิดเป็น	100%

6.สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

-เท่าเดิม จากปีก่อน 296 ครอบครัว

7.ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน

-ลดลงเหลือ 285 ครอบครัว จากปีก่อน มี 289 ครอบครัว

8.ในชุมชนมีการรวมตัวก่อตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน

-เท่าเดิม จากปีก่อน 1 กลุ่ม

9.ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา

-มาก	= 5 คน	คิดเป็น	8%
-ปานกลาง	= 44 คน	คิดเป็น	70%
-น้อย	= 14 คน	คิดเป็น	22%

10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส

-เท่าเดิม จากปีก่อนมี 4 คน

11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม

-ใช่ = 47 คน คิดเป็น 75%

-ไม่ใช่ = 0 คน คิดเป็น 0%

-ไม่แน่ใจ = 16 คน คิดเป็น 25%

12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน

-ใช่ = 27 คน คิดเป็น 43%

-ไม่ใช่ = 36 คน คิดเป็น 57%

จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยบร.2 และการสังเกต จะเห็นว่า ในด้านสามัคคีของคนในหมู่บ้านจะมีอยู่เป็นเพียงบางกลุ่ม เพราะส่วนใหญ่ในวันจันทร์-วันศุกร์ทุกคนก็ต่างพากันออกไปทำงาน จะมีเหลืออยู่ในหมู่บ้านก็เพียงผู้สูงอายุและคนที่ประกอบอาชีพภายในหมู่บ้านเท่านั้น ความสามัคคีก็จะอยู่ในคนกลุ่มนี้เป็นส่วนใหญ่เพราะ ได้พบปะพูดคุยกันทุกวันและหมู่บ้านบุญนิมิตเป็นหมู่บ้านที่อยู่แถบชานเมืองชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านจึงค่อนข้างจะเป็นสังคมเมือง คือ ต่างคนต่างทำมาหากิน ไม่ยุ่งเกี่ยวซึ่งกันและกัน แต่ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกันก็มีเป็นบางครั้งจะเกิดขึ้นเมื่อมีงานบุญตามบ้านต่างๆคนในหมู่บ้านก็จะช่วยเหลือกันดี ทางด้านการรับฟังความคิดเห็นของคนในหมู่บ้านก็จะมีการประชุมประมาณ เดือนละ 1 ครั้ง โดยผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการประชุมเพื่อพบปะพูดคุยกันหรือปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของคนในหมู่บ้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบุญนิมิต ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 เพื่อศึกษาถึงระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่

1.2 เพื่อให้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองหรือไม่

1.3 เพื่อให้ทราบถึงตัวชี้วัดทั้งด้านบวกและด้านลบที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.วิธีดำเนินการ

2.1 ศึกษาและทำความเข้าใจในเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อที่จะได้ทราบแนวทางในการปฏิบัติงาน

2.2 รายงานตัวกับคนในหมู่บ้าน โดยเริ่มที่คนที่มีความสำคัญภายในหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกอบต.(สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล) อสม.(อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

2.3 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบบร.1-12 เป็นตัวแบบในการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ นอกจากนั้นก็ยังมี การสังเกตจากการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมกองทุนหมู่บ้าน และการประชุมชมหมู่บ้าน และการศึกษาหาข้อมูลจากข้อมูลมือสอง เช่นระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เป็นต้น

2.4 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมชมหมู่บ้าน และจากการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลมือสองมารวบรวมและวิเคราะห์เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้มา เพื่อการจัดทำสารนิพนธ์ต่อไป

3.ผลการดำเนินการ

3.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและถูกต้อง

3.2 ได้ตัวชี้วัดและผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้าน

4.อภิปรายผล

1) การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต ทั้ง 5 ข้อ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุน พบว่า จากการเกิดกองทุนหมู่บ้านขึ้นในหมู่บ้าน ทำให้คนในหมู่บ้านได้มีเงินกองทุนที่เป็นของส่วนรวมที่ผู้ใดประสงค์ที่จะขอกู้เงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพโดยไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นที่มีดอกเบี้ยที่สูง ทำให้ชาวบ้านได้มีโอกาสที่จะกู้ยืมเงินจากทางกองทุนมาลงทุนประกอบอาชีพ และทำให้มีรายได้ เกิดการสร้างงาน และลดปัญหาการว่างงานภายในหมู่บ้าน และทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมีจิตวิญญาณอยู่ที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การบริหารกองทุน พบว่า ในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านนั้นคณะกรรมการที่จะมาบริหารงานจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมและมีความตั้งใจที่จะบริหารงานของกองทุนให้ดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นยังต้องอาศัยการประสานงานและความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน ผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทำให้การบริหารงานของกองทุนดำเนินการอย่างประสบความสำเร็จและบริหารงานกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต พบว่า ในระยะแรกที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านนั้น คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านมีความตั้งใจและมีความร่วมมือกันในการบริหารงานกองทุนอย่างเต็มที่เพราะกองทุนหมู่บ้านเป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน แต่ภายหลังเกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นในคณะกรรมการเนื่องจากมีความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องการดำเนินการที่จะเอาผิดกับผู้กู้ที่ไม่ยอมชำระเงินกู้คืนแก่ทางกองทุน จึงทำให้คณะกรรมการมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันและแตกแยกออกเป็น 2 ฝ่าย เป็นผลทำให้การบริหารกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต ขาดความร่วมมือและการประสานงานที่ดี จึงทำให้การบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิตล้มเหลว และขาดการบริหารงานกองทุนที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า จากการเกิดกองทุนหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองในการที่จะนำเงินกู้ที่ได้มา มาลงทุนเพื่อทำให้เกิดรายได้และสามารถใช้เงินที่ได้กู้ยืมมาจากกองทุนหมู่บ้านได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า จากการมีกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิตยังไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจได้ เพราะว่ามีผู้กู้ 80% นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า ในหมู่บ้านบุญนิมิตยังขาดความสามัคคีและความร่วมมือกันในการบริหารงานกองทุนและการปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน จึงทำให้กองทุนหมู่บ้านบุญนิมิตขาดศักยภาพและความเข้มแข็ง

2) การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านได้เกิดการเรียนรู้ที่จะนำเงินกู้ที่ได้จากทางกองทุนหมู่บ้านไปประกอบอาชีพที่จะสามารถทำให้ตนมีรายได้ ซึ่งปัจจุบันกลุ่มเหตุการณ์ที่ทำรีบั้นสำหรับพวกมาลัยมีสมาชิกและมีรายได้เพิ่มขึ้น

3) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในหมู่บ้านบุญนิมิตมีความสามัคคีกันเป็นบางกลุ่ม การช่วยเหลือเกื้อกูลกันก็พอมีบ้างตามโอกาสและในงานบุญต่างๆ การมีส่วนร่วมในการร่วมมือกับทางกองทุนหมู่บ้านก็มีน้อยจะเห็นได้จากการมาประชุมสมาชิกกองทุนจะมีสมาชิกเป็นส่วนน้อยที่มาประชุมเพื่อรับฟังข้อชี้แจงจากทางกองทุน ทำให้สมาชิกที่ไม่ได้มาเข้าร่วมประชุมได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เป็นผลทำให้กองทุนหมู่บ้านไม่ได้รับความร่วมมือจากทางสมาชิกกองทุนเท่าที่ควร

4) ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ

4.1 ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกที่กู้ยืมเงินจากทางกองทุนและนำเงินไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ได้เสนอต่อทางกองทุน ทำให้สมาชิกได้มีรายได้เพิ่มขึ้นและทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสามารถชำระเงินกู้คืนแก่ทางกองทุนหมู่บ้านได้

4.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกสามารถนำเงินที่ได้มาจากการลงทุนไปชำระหนี้สินได้และยังสามารถนำเงินจากกองทุนไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพทำให้อัตราการที่ลงทุนมีผลกำไรมากขึ้นทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นจากเดิม

4.3 ผลกระทบทางอ้อม เมื่อสมาชิกในหมู่บ้านมีฐานะทางการเงินที่ดีขึ้น เศรษฐกิจภายในหมู่บ้านก็ดีขึ้นตามมา คนในหมู่บ้านก็มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและการออกไปหางานทำยังต่างถิ่นมีจำนวนลดน้อยลง ทำให้ครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาและคนที่ทำงานต่างถิ่นก็มีการกลับบ้านสู่หมู่บ้านด้วย

5.ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต

ข้อเสนอแนะ ควรจะเพิ่มมาตรการในการติดตามกำกับดูแลเกี่ยวกับผู้ที่นำเงินกู้ไปใช้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่เสนอแก่ทางกองทุนและมีบทลงโทษที่มีการตกลงกันและเป็นที่ยอมรับและสมาชิกสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบได้โดยไม่มีข้อโต้แย้งและไม่ขัดกับหลักศาสนา จารีตประเพณีและวัฒนธรรม

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบุญนิมิต

ข้อเสนอแนะ คณะกรรมการควรหันหน้ามาปรับความเข้าใจกันและลดทิฐิมานะที่มีต่อกันและควรร่วมมือช่วยเหลือกันในการบริหารงานกองทุนให้มีประสิทธิภาพและดำเนินการบริหารงานกองทุนอย่างเป็นระบบ

3. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะ ควรมีหน่วยงานจากทางราชการมาแนะนำและจัดหาอาชีพที่หลากหลายและแตกต่างกันมาแนะนำและฝึกสอนให้คนในหมู่บ้าน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะ ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในระยะ 3-5 ปี ว่าสามารถคงอยู่ต่อไปและสามารถช่วยทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นอย่างแท้จริง โดยจัดโครงการบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านอีกครั้ง

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ,

เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2545 เอกสารเพิ่มเติมประกอบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองชุดสารนิพนธ์, สำนักเทคโนโลยีสังคม

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544-2549)

สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองใช้ประกอบการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการชุดวิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ : เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์

สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา กรุงเทพฯ : ทัศนทองการพิมพ์.

สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดสารนิพนธ์. กรุงเทพฯ : เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์

-www.rajabhat.ac.th

-www.thaitopic.com